

SECTION VIII. LAW AND INTERNATIONAL LAW

DOI 10.36074/logos-23.06.2023.14

ВЗАЄМОДІЯ СУБ'ЄКТІВ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ ЩОДО ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ¹

ORCID ID: 0000-0002-3801-3742

Уткіна Марина Сергіївна

канд. юрид. наук, доцент
ст. викладач кафедри кримінально-правових
дисциплін та судочинства
Сумський державний університет

УКРАЇНА

науковий дослідник
Юридична школа, Університет Ворика

СПОЛУЧЕНЕ КОРОЛІВСТВО ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ І ПІВНІЧНОЇ ІРЛАНДІЇ

Аналізуючи діяльність суб'єктів фінансового моніторингу, слід наголосити на тому, що одним із ключових факторів ефективного провадження фінансового моніторингу є забезпечення їх дієвої взаємодії, як у вітчизняному, так і міжнародному аспектах. Чинне законодавство України, а саме – основний Закон, що регулює питання здійснення фінансового моніторингу – «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [1], а саме – ст. 6, закріплюють дворівнену систему суб'єктів фінансового моніторингу. Зокрема, це державні та первинні суб'єкти фінансового моніторингу. Така класифікація безпосередньо зумовлена видом фінансового моніторингу, що ними провадиться – державний та первинний.

Розглядаючи питання взаємодії суб'єктів фінансового моніторингу, констатуємо, що воно опосередковано визначено у вже згаданому нами законодавчому акті. Зокрема, діяльність державних суб'єктів фінансового моніторингу (суб'єктів державного фінансового моніторингу), визначаємо, що вони певною мірою є розробниками правил, норм, якими повинні керуватись первинні суб'єкти фінансового моніторингу (суб'єкти первинного фінансового моніторингу), можуть отримувати необхідну інформацію від первинних суб'єктів й приймати кінцеві рішення. Щодо первинних суб'єктів фінансового моніторингу, то вони безпосередньо є так званими виконавцями заходів щодо провадження фінансового моніторингу. Також вони повинні повідомляти державні суб'єкти фінансового моніторингу про ризикові операції, реалізовувати звітність перед ними щодо проведених заходів.

В цілому, на нашу думку, взаємодію суб'єктів фінансового моніторингу слід розглядати як обмін інформацією та координацію певних дій щодо ефективної реалізації політики виявлення та протидії так званим фінансовим злочинам.

¹ Автор виконав роботу за підтримки Британської Академії, за фінансування за схемою RaR\100538

Їх взаємодія може мати доволі різноманітні форми, серед яких пропонуємо виокремити наступні:

- обмін інформацією. Як нами уже було зазначено вище, суб'єкти фінансового моніторингу здійснюють обмін інформацією в контексті фінансових операцій, клієнтів, що виглядають підозріло;

- спільні розслідування. Суб'єкти фінансового моніторингу можуть спільно проводити розслідування фінансових злочинів;

- заходи навчального й просвітницького характеру. Вони можуть проводити тренінги, програми підвищення кваліфікації, семінари, навчальні програми й інші заходи навчального й просвітницького характеру. Основна мета таких заходів – покращення навичок й підвищення компетентності відповідальних працівників й поліпшення ефективності провадження фінансового моніторингу;

- розробка та вдосконалення стандартів: Суб'єкти фінансового моніторингу співпрацюють у процесі розробки та встановлення стандартів та нормативів, які регулюють провадження фінансового моніторингу з метою забезпечення єдності підходів та високого рівня якості моніторингових процедур;

- консультації та обмін досвідом. У разі необхідності суб'єкти можуть консультиватися один з одним, а також обмінюватися досвідом у сфері виявлення та протидії фінансовим злочинам, кращими практиками й ін.

На нашу думку, саме ці види взаємодії є одними із основних й сприяють зміцненню й утвердженню співпраці між суб'єктами фінансового моніторингу, покращенню їх здатності виявляти та протидіяти фінансовим злочинам.

Не можна також і залишити поза увагою питання щодо Порядку інформаційної взаємодії суб'єктів первинного фінансового моніторингу та Державної служби фінансового моніторингу України [2]. 27 серпня 2021 р. в офіційному виданні «Офіційний вісник України» було опубліковано даний Порядок. Проте, документ і досі не набрав чинності. Порядок інформаційної взаємодії суб'єктів первинного фінансового моніторингу та Державної служби фінансового моніторингу України виокремлює та закріплює механізм взаємодії між суб'єктами первинного фінансового моніторингу та Державною службою фінансового моніторингу щодо забезпечення відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [1] обміну інформацією щодо фінансового моніторингу, а також вимоги та формати повідомлень такого обміну. Для інформаційної взаємодії між вищезазначеними суб'єктами використовуються повідомлення, визначені Порядком.

Таким чином, з урахуванням вищевикладеного, така взаємодія є важливою складовою боротьби зі злочинністю, фінансовими шахраями і організованою злочинністю загалом. Вона забезпечує виявлення, відстеження та припинення фінансових операцій, пов'язаних з легалізацією злочинних доходів.

Список використаних джерел:

- [1] Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 06 грудня 2019 р. № 361-IX. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>
- [2] Порядок інформаційної взаємодії суб'єктів первинного фінансового моніторингу та Державної служби фінансового моніторингу України : затверджено Наказом Міністерства фінансів України 04 червня 2021 р. № 322. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1036-21#Text>